

اصلاح و بهبود انجام تکالیف و مدیریت کلاس در فضای مجازی

محمد حسن گرامی^۱، سمیه فلاح تفتی^۲

پذیرش: ۱۴۰۰/۳/۵ دریافت: ۱۴۰۰/۴/۱۴

چکیده

عصر کنونی را عصر ارتباطات، عصر فراصنعتی، عصر دانش و غیره نامیده اند. فناوری اطلاعات و ارتباطات را می توان به عنوان ابزاری نیرومند و قوی برای ارتقاء کیفیت و کارایی آموزش مورد استفاده قرار داد. این آموزش پژوهی سعی دارد تا با معرفی آموزش مجازی با نگاه بررسی تکلیف، مسائل مربوط به آن در مدارس ایران توجه و عنایت هر چه بیشتر طراحان و برنامه ریزان آموزشی را برای حرکت به سمت مجازی شدن معطوف دارد. روش این پژوهش بصورت کیفی و در قالب مشاهده مستقیم مهارت آموز دانشگاه فرهنگیان است. نتایج حاکی از آن است که آموزش مجازی در رشد و توسعه کشور نقش آموزش به ویژه آموزش ابتدایی بسیار مهم می باشد و می بایست جدی گرفته شود و برای امر مزبور مسولان و معلمان دلسوز و آگاه به صورت تخصصی تربیت شوند. در این راستا باید فضای آموزشی زیبا برای این مدارس طراحی کرد و مدیریت آنها را به افراد آگاه و باتجربه سپرد. امروزه فضای مجازی یکی از ابزارهای کارآمد در تعلیم و تربیت به شمار می رود. اگرچه تدریس در این محیط مشکلاتی برای مخاطبان ایجاد می کند و رسالت سنگین معلمی را نیز دوچندان می سازد. معلمان با خودآگاهی و خودشکوفایی و نفوذ معنوی در دل شاگردان، در پرتو تعلیم و تربیت صحیح و نیز نهادینه سازی ارزش های والای دینی و اسلامی خواهند توانست جامعه را از درون متحول سازند و به سمت و سوی تعالی، رشد و شکوفایی سوق دهند و انسان هایی خدامحور و متخلق به اخلاق اسلامی تربیت نمایند.

کلیدواژه ها: اصلاح و بهبود، مدیریت کلاس درس، فضای مجازی، بررسی تکلیف.

^۱ دکترای مشاوره، مدرس دانشگاه فرهنگیان یزد، ایران.

^۲ دکترای برنامه ریزی درسی، مدرس دانشگاه فرهنگیان، نویسنده مسئول، یزد، ایران sfalah12@ymail.com

مقدمه

امروزه فعالیت های معلم در کلاس درس با توجه به شیوع کرونا، به صورت آنلاین و مجازی و توسط خلاقیت معلم و سواد رسانه ای معلم در کلاس درس و در فضای مجازی صورت می گیرد. آنچه معلم را همراهی می کند و او را هدایت می کند به سمت جلو این است که معلم چگونه از فضای مجازی استفاده کند و چگونه کلاس درس را مدیریت کند. حال با توجه به تغییر شرایط و تغییر وضعیتی که آموزگار در شیوه تدریس و در مدیریت کلاس درس باید اجرا نماید، مدیریت صحیح کلاس مجازی است و با توجه به موضوع این پژوهش، بر بررسی تکلیف و نحوه مدیریت آن توسط معلم تاکید شده است.

امروزه پیشرفت و توسعه کشورها، سازمان ها و موسسات کوچک و بزرگ در گرو علم و دانش بشری است. افزایش علم و دانش و تغییرات پرشتاب سبب شده است که سازمان ها، آموزش و پرورش را در راس برنامه های خود قرار دهند. زیرا آموزش و پرورش یکی از مهمترین عوامل توسعه کشورهاست و زیربنای توسعه کشورها و سازمان ها با خلاقیت و نوآوری منابع انسانی مرتبط است (صالحی مبارکه، ۱۳۹۷).

مأموریت اصلی فرآیند آموزش، تدریس به دانش آموزان است؛ به همین دلیل کلیه تلاش های معلم حول محور این فعالیت اساسی می باشد. موفقیت در رسیدن به این هدف مستلزم فراهم بودن مدیریت مناسب کلاس و حد مطلوبی از آرامش، پذیرش و همراهی دانش آموزان با معلم است (عالی و امین یزدی، ۱۳۸۵).

در این پژوهش، به برخی از نکات مهم و اساسی و کاربردی در تعلیم و تربیت فراگیرندگان به خصوص در محیط مجازی اشاره می کنیم.

شواهد (توصیف وضعیت موجود)

گزارش زیر حاصل مشاهدات جلسات کارورزی و تجربیات معلمی نگارنده، تعامل و ارتباط معلم و شاگردان در کلاس دوم دبستان پسرانه شهید محمد بابایی واقع در ناحیه یک یزد در محیط حقیقی و مجازی است که با نکته سنجی کامل مورد مشاهده، نگارش و نقد قرار گرفته است. پس از آن اقدام به مسئله یابی، تبیین مسئله و طراحی فعالیت هایی برای حل مسئله شده است. همواره سعی شد با نگاهی بی طرف به همه پدیده ها و مدیریت کلاس نگریسته شود. آموزگار پایه ی دوم بنام سمیه فلاح تفتی و دارای مدرک دکترای تخصصی برنامه ریزی درسی و دارای ۶ سال سابقه حق التدریس در مقطع ابتدایی می باشد. معلم این کلاس، یکی از معلمان حق التدریس پایه دوم مدرسه ای در ناحیه ۱ واقع در بلوار شهید عابدی یزد است، معلم فردی دلسوز که نگران محتوای برنامه درسی است و تلاش زیادی می کند همه محتوای مربوط به درس را به شاگردان منتقل کند.

اوایل اسفند سال گذشته یعنی ۱۳۹۸ خبر شیوع ویروسی جدید به نام کرونا تیر داغ خبرها شد و طولی نکشید که این خبر به دانشگاه ها و مدارس هم رسید و در عرض مدت زمان کوتاهی همه ابعاد جامعه محلی و جهانی در گیر این موضوع شدند و همه چیز از جمله آموزش و کلاسهای درس را تحت تأثیر قرارداد. اخبار جمهوری اسلامی حاکی از آن بود که تعداد مبتلایان لحظه به لحظه بیشتر می شود، مرگ و میرها افزایش پیدا کرده، مراکز آموزشی، رفاهی، خدماتی و... تعطیل شدند، بخش های بیمارستانی شلوغ و در نهایت دستور قرنطینه شهرها در ایران صادر شد. در پی تعطیلی مدارس، معلم این کلاس در تکاپو برای ادامه فرایند آموزش و اداره کلاس، در فضای مجازی شد.

با این وضعیت، امکان حضور در مدرسه وجود نداشت و نگارش مشاهدات کلاس در فضای مجازی آغاز شد؛ از نیمه اسفند ۱۳۹۸ کلاس درس به فضای مجازی منتقل شد. تا قبل از عید در برگزاری کلاس مجازی سردرگمی فراوانی وجود داشت و همه تصمیمات مقطعی و کوتاه مدت بود. با توجه به اینکه چشم اندازی از آینده این پدیده وجود نداشت معلم و مدرسه نمی دانستند که تا چه زمانی ممکن است بخواهند در کلاس مجازی تدریس نمایند. بعد از عید کلاس در صفحات اجتماعی شکل جدیتری به خود گرفت، بعضی کلاسها در صفحات اجتماعی از طریق گروه و کانال و بعضی کلاسها در فضای "شاد" تشکیل شد. نکته قابل تامل این که این وضعیت همچنان پایدار است و تاکنون ادامه دارد. آنچه در کلاسهای مجازی مشهود بود، طبق روال قبل، در این دوران هم هدف اساسی؛ آموزش، انتقال اطلاعات و محتوای درسی بود و مدیریت کلاس به حاشیه رانده شده بود.

بعضی از دانش آموزان اصلاً تکلیفی نمی فرستادند و بعضی اوقات تکلیف دو یا چند نفر تصحیح نشده و مورد ارزشیابی قرار نمی گرفت. در این مواقع پیام مادران در گروه حضور پررنگ آنان را یادآور می شد که نظاره گر کلاس بودند و به سهم

خواهی از طرف فرزندان شان برمی آمدند، معلم متوجه اشتباه می شد و بعد از عذرخواهی اقدام به بررسی تکالیف می کرد. در این دوره نظارت و دخالت بعضی اولیا خصوصاً مادران در کلاسهای مجازی نسبت به قبل خیلی پررنگ تر شد و بر همه امور فرزندان اشرف داشتند. گاهی قطعی اینترنت باعث اختلال در کلاس آنلاین می شد و همچنین چندین مورد مشاهده شد که والدین بجای دانش آموزان تکالیف را ارسال می نمایند. در چند مورد وقتی معلم از شاگردان تکالیف می خواست شاگردان ادعا می کردند که در آن لحظه اینترنت قطع بوده و صدای معلم را نشنیده اند. این ادعاها قابلیت راستی آزمایی نداشت. از جمله موارد قابل ذکر دیگر، دانش آموزان در زمان مقرر تکالیف خود را ارائه نمی کردند و در چند مورد نیز مشاهده شد که دانش آموزان در ساعات خارج از ساعت کلاسی فعالیت ها را ارسال می نمایند، پیام های پی در پی معلم، بیانگر تذکراتی راجع به رعایت این موارد بود، اما پی گیری مستمر موارد مشاهده نشد. هرچند محتوای درسی تمام و کمال تدریس شد اما نابسامانی و پراکندگی در مدیریت کلاس آنلاین و فضای مجازی ادامه پیدا کرد اما شکل ظاهری آن با گذشته متفاوت بود. دیگر از سروصدا، دعوای حضوری شاگردان، فریاد و صدای بلند معلم خبری نبود.

تحلیل مکان آموزشی

دبستان شهید محمد بابایی واقع در محله اهرستان یزد، بلوار شهید عابدی، کوچه ۱ می باشد. این مدرسه به نسبت تعداد دانش آموزان بسیار فضای کوچکی می باشد. تعداد کلاس های دایر، ۱۳ کلاس است اما تعداد کلاس های موجود در مکان ۱۲ کلاس می باشد و بدلیل کمبود فضای مجازی، یکی از کلاس های اول در فاصله زمانی ظهر تا عصر دایر می باشد. این مدرسه دارای نمازخانه، آزمایشگاه، دفتر مدیریت آموزشگاه و اتاق بهداشت می باشد. در این مدرسه با خلاقیت و هم فکری همکاران، سعی شده استفاده بهینه از فضای موجود گردد. این مدرسه دارای مترائ ۳۲۰۰ متر مربع می باشد و دارای ۴۴۵ دانش آموز می باشد. حدوداً در هر پایه ی تحصیلی در دور اول و دور دوم، ۳۵ دانش آموز دارد.

در دبستان شهید محمد بابایی، ارتباط عاطفی دانش آموزان با رابط مشاور بسیار عالی می باشد و همچنین ارتباط عاطفی همکاران در این مدرسه گویای فعالیت عالی علمی همکاران در این مدرسه می باشد. هر یک از کلاس های درس این مدرسه دارای ویدیو پروژکتور می باشند و همچنین این مدرسه دارای امکانات آموزشی و آزمایشگاهی بسیار عالی می باشند. لازم به ذکر است که بانی این مدرسه، یک خانم ژاپنی مسلمان به نام کونیکو یامامورا معروف به سبا بابایی، مادر شهید محمد بابایی می باشد که این مدرسه به همت او و یک همکار باز نشسته فرهنگی زرتشتی به نام خانم شگری احداث گردیده است.

بیان مسئله

تدوین قوانین کلاس، تعیین ساختار پاداش، تشویق، تمجید و فراهم کردن فرصت هایی برای خود انضباطی دانش آموزان، فونونی هستند که به عنوان ابزار رایج برای مدیریت کلاس در اختیار معلمان قرار دارند (فتحی، ۱۳۹۸). مطالعات کلاسیک نشان می دهد که تعیین قوانین و اجرای آنها عاملی کلیدی در مدیریت اثربخش کلاس است اما تا وقتی که این قوانین با هم یاری دانش آموزان شکل نگیرد، نمی تواند آنها را به پیروی کردن برانگیزاند (رضایی و حقانی، ۱۳۹۴).

موضوع مهم دیگر که در ارائه تکلیف مسئله ساز است شیوه ارائه متنوع آنست که معلم و دانش آموز هر دو در انتخاب آن موثرند. هرگز تکلیف به خودی خود مفید یا مضر تلقی نمی گردد و سودمندی آن به عوامل و خصوصیات فردی و خانوادگی دانش آموز، عوامل کلاسی، برخورد معلم و به خصوص به ماهیت و چگونگی تکلیف وابسته است، با توجه به اهمیت و حساسیت این مسئله متاسفانه تاکنون پژوهش های بسیار کمی در این زمینه ثبت شده است و از طرفی توجه چندانی به چگونگی ارائه تکلیف در زمان و شرایط ویژه و حتی ارزشیابی آن توسط معلم نمی شود و نتیجه ای جز خستگی و دلسردی دانش آموزان به دنبال ندارد. در این پژوهش شیوه های متفاوت ارائه تکلیف چه مزایا و معایبی دارند مدنظر مهارت آموز دانشگاه فرهنگیان نیست اما برای حل مسائل ذکر شده شیوه تکالیف خلاق مورد توجه قرار گرفته است. فقدان اطلاع کافی در خصوص نقش تکالیف خلاق در تعمیق بخشی به یادگیری دانش آموزان از یک سو و لزوم بازاندیشی در ارائه تکالیف اثربخش به دانش آموزان از دیگر سو،

موجب گشت تا در پژوهش حاضر، با استفاده از رویکردهای مشارکتی، استفاده از ظرفیت تکالیف خلاق برای مواجهه هوشمندانه با چالش های تکالیف و تعیین میزان اثربخشی آن در تعمیق یادگیری دانش آموزان مورد بررسی قرار گیرد .

مشاهدات حاکی از آن است که در زمان برگزاری کلاس های حقیقی، شاگردان دائماً با معلم صحبت و بحث و گفتگو می کردند، در این جو و فضا اهداف یاددهی-یادگیری محقق می شد و شرایط برای آموزش فراهم بود. شاگردان و معلم از این وضعیت راضی بودند و احساس رضایتمندی و لذت داشتند. در زمان بروز کرونا بی نظمی در اداره کلاس با اشکال جدید در فضای مجازی نمایان بود. مهمترین مسئله ای که درصدد رفع عمل آموزش پژوهی صورت گرفت و گزارش آن ثبت شد، بدین شرح بود که برای مرتفع شدن این بی نظمی و عدم مدیریت کلاس که منجر به بازماندن شاگردان و معلم از اهداف یاددهی، یادگیری و عدم درک احساس رضایت مندی می شد، راه حل هایی که توسط مهارت آموز دانشگاه فرهنگیان پیشنهاد شده است، شناسایی و به بوته آزمایش گذاشته شود، آثار و نتایج آن مورد تحلیل و رابطه نظر در عمل مورد نقد و بررسی قرار گیرد. آنچه مساله اصلی این پژوهش را شامل می شود، ضعف وارد بر مدیریت کلاس در فضای مجازی در حیطه بررسی تکالیف درسی دانش آموزان کلاس دوم دبستان شهید محمد بابایی می باشد که باعث شده موضوع اصلی این پژوهش یعنی اصلاح و بهبود انجام تکالیف و مدیریت کلاس در فضای مجازی را شامل شود و جهت رفع این مشکل اقداماتی صورت گیرد.

اهمیت و ضرورت

امروزه با ورود فناوری های نوین آموزشی و به خصوص دسترسی به اینترنت در بین جامعه فراگیر در مدارس و تاثیرپذیری آنها از فرهنگ های جهانی غیربومی موقعیتی بوجود آمده است که آموزش و پرورش ناگزیر است تا کارکردهای نوینی را متناسب با نیازهای زمان برای خود برگزیند. گزینش و دستیابی به کارکردهای نو مستلزم نگاهی نو به نظام آموزش و پرورش است. وجود ضعف ها در سیستم آموزش آنلاین و فعالیت آموزگاران در فضای مجازی را خود مسئولان نیز می پذیرند، اما بر این باورند که رفع این چالش ها به زمان بیشتری نیاز دارد و در شرایط کنونی باید با همکاری و همراهی همه حلقه های زنجیره آموزشی، تهدید ایجاد شده ناشی از کرونا به فرصتی برای تقویت زیرساخت های آموزش آنلاین و کسب تجربه های آموزش شود. بطور خلاصه می توان عنوان کرد که اهمیت و ضرورت این مبحث شامل:

- ۱- رابطه متقابل صمیمی بین معلم و دانش آموز در فضای مجازی ۲- ایجاد رابطه خوب با والدین جهت ارایه تکلیف ۳-
- ۴- نظارت خانواده بر فعالیت دانش آموز در ساعت کلاس درس مجازی

تعریف مفهومی و عملیاتی :

تعریف مفهومی

اصلاح و بهبود : امروزه در بسیاری از کشورها تلاش برنامه ریزان و سیاستگذاران برای اصلاح و بهبود کیفیت یادگیری دانش آموزان عمدتاً بر روی ارتقای کیفیت تدریس معلم متمرکز شده است. دو انتقال پارادایم اساسی در بخش آموزش در این زمینه نقش داشته اند : حرکت از رویکرد منفعل به رویکرد فعال در زمینه یادگیری دانش آموز و یادگیری معلم ۲ : حرکت به سمت اشکال غیر متمرکز اقتدار، فعالیت و سازمان (لئو، ۲۰۰۴).

مدیریت کلاس درس : مدیریت از دید کارکردی شامل وظایفی همچون برنامه ریزی، تصمیم گیری، سازماندهی، نوآوری، هماهنگی، ارتباطات، رهبری، انگیزش و کنترل می گردد. این نوع تعاریف از مدیریت اگر چه با کمی و کاستی یا فزونی هایی در واژه های بیان کننده وظایف روبروست، اما به نظر روان تر از تعاریفی است که می کوشند مدیریت را محصور به یک ویژگی خاص نمایند یا ارزش فلسفی خاصی به مفهوم بیفزایند. باین حال، تعاریف متعدد از مدیریت با توجه به کارکردهای آن از سوی محققانی چون فایول یا گیولیک دارای تفاوت هایی است که به سادگی نمی توان از آن ها گذر کرد. آنچه واضح است علم مدیریت هنوز نتوانسته است تعریف خود را مدیریت کند (جاسبی، ۱۳۹۰).

فضای مجازی ۳: مانوئل کاستلز می گوید: جهان ما در شبکه هایی متشکل از مجموعه های گسترده ای از «جوامع مجازی» یعنی افراد و اجتماعاتی که با تکنولوژی جدید اطلاعاتی به هم پیوند خورده اند، سامان یافته است. از این رو، نخستین گام های جامعه اطلاعاتی در آغاز تاریخ خود، تکیه بر هویت به عنوان اصل سازمان دهنده است. او، هویت را به مثابه فرایندی تعریف

می کند که هر کنشگر اجتماعی، خود را به وسیله آن شناسایی و از خلال خصائص فرهنگی (و نه دیگر ساختارهای اجتماعی)، جهان معنایی خود را می سازد (کاستلز، ۱۳۸۰: ۱۸)

بررسی تکلیف ۱: بخش عمده یادگیری باید در کلاس انجام گیرد و توسط معلم مورد باز بینی قرار می گیرد و فعالیت های خارج از مدرسه باید مکمل یادگیری و فعالیت های مدرسه باشد. در شرایطی، توضیحاتی که در کلاس داده می شود برای یادگیری بعضی از دانش آموزان کفایت می کند، اما برای بعضی دیگر ممکن است چنین نباشد و لذا به تمرین و مرور بیشتری نیاز داشته باشند، در این صورت می توان با تعیین تکالیفی مناسب با نیاز هر دانش آموز او را در این امر یاری کرد» (سیف، ۱۳۷۴)

تکلیف شب از وظایفی است که از تاسیس مدارس همگانی عمدتاً به منظور تکمیل آموزش مدرسه و گاه به عنوان وسیله ای در دستیابی به اهداف دیگر آموزش و پرورش مانند عادت به کار مستقل، رشد، مسئولیت، عادت به مطالعه برای دانش آموزان در کشورها معمول بوده است. امروزه با توجه به تحولات جوامع با پیدایش نظریه های تربیتی و وجود رسانه هایی که اوقات فراغت دانش آموزان را به خود اختصاص می دهد، ضرورت تکلیف شب در بسیاری از کشورها مورد سوال قرار گرفته و راه های دیگری برای پر کردن اوقات فراغت کودکان و نوجوانان در خانه تدبیر می گردد و توسط آموزگار مورد باز بینی قرار می گیرد (سرمد، ۱۳۹۵).

تعریف مفهومی

اصلاح و بهبود: امروزه در بسیاری از کشورها تلاش برنامه ریزان و سیاستگذاران برای اصلاح و بهبود کیفیت یادگیری دانش آموزان عمدتاً بر روی ارتقای کیفیت تدریس معلم متمرکز شده است. دو انتقال پارادایم اساسی در بخش آموزش در این زمینه نقش داشته اند: حرکت از رویکرد منفعل به رویکرد فعال در زمینه یادگیری دانش آموز و یادگیری معلم ۲: حرکت به سمت اشکال غیر متمرکز اقتدار، فعالیت و سازمان (لئو، ۲۰۰۴)

مدیریت کلاس درس: مدیریت از دید کارکردی شامل وظایفی همچون برنامه ریزی، تصمیم گیری، سازماندهی، نوآوری، هماهنگی، ارتباطات، رهبری، انگیزش و کنترل می گردد. این نوع تعاریف از مدیریت اگر چه با کمی و کاستی یا فزونی هایی در واژه های بیان کننده وظایف روبروست، اما به نظر روان تر از تعاریفی است که می کوشند مدیریت را محصور به یک ویژگی خاص نمایند یا ارزش فلسفی خاصی به مفهوم بیفزایند. باین حال، تعاریف متعدد از مدیریت با توجه به کارکردهای آن از سوی محققانی چون فایول یا گیولیک دارای تفاوت هایی است که به سادگی نمی توان از آن ها گذر کرد. آنچه واضح است علم مدیریت هنوز نتوانسته است تعریف خود را مدیریت کند (جاسبی، ۱۳۹۰).

تعریف ذیل، مفاهیم کلیدی مدیریت را دربردارد:

- مدیریت یک فرایند است.
- مفهوم نهفته مدیریت، هدایت تشکیلات انسانی است.
- مدیریت مؤثر، گرفتن تصمیمات مناسب و دست یابی به نتایج مطلوب.
- مدیریت کارا به تخصیص و مصرف مدبرانه می گویند.
- مدیریت بر فعالیت های هدفدار تمرکز دارد (علیان، ۱۳۹۸)

مدیریت کلاس درس به شکل گسترده به عنوان پایه اصلی تدریس مؤثر مورد تأکید قرار گرفته است و شامل فعالیت هایی می شود که توسط معلم جهت حفظ محیط یادگیری سازنده و مطمئن اتخاذ می گردد (هپرن و بیمیش، ۲۰۱۹).

فضای مجازی ۳: مانوئل کاستلز می گوید: جهان ما در شبکه هایی متشکل از مجموعه های گسترده ای از «جوامع مجازی» یعنی افراد و اجتماعی که با تکنولوژی جدید اطلاعاتی به هم پیوند خورده اند، سامان یافته است. از این رو، نخستین گام های جامعه اطلاعاتی در آغاز تاریخ خود، تکیه بر هویت به عنوان اصل سازمان دهنده است (کاستلز، ۱۳۸۰: ۱۸).

او، هویت را به مثابه فرایندی تعریف می کند که هر کنشگر اجتماعی، خود را به وسیله آن شناسایی و از خلال خصائص فرهنگی (و نه دیگر ساختارهای اجتماعی)، جهان معنایی خود را می سازد (کاستلز، ۱۳۸۰: ۱۸).

جهانی شدن رسانه ها و فرسایش هویت های ملی، سلطه غول رسانه ای که بر وحدت و هویت واحد فرهنگ رابطه استفاده از اینترنت و شکل گیری هویت ملی غربی تأکید دارد، فرسایش هویت های ملی را در پی دارد. پاستر در اثر خود با عنوان عصر دوم رسانه ها در این زمینه می گوید: آنچه در نوآوری های فنی مربوط به عصر دوم رسانه ها، یعنی عصر اینترنت، پست الکترونیکی و ماهواره مهم است، دگرگونی گسترده فرهنگ، هویت فرهنگی و روش جدید ساخته شدن هویت هاست (پاستر، ۱۳۷۸: ۵۲ نقل از منطقی، ۱۳۹۱). کاستلز معتقد است با گسترش فناوری اطلاعات و ارتباطات فرهنگ دگرگون گشته، در نتیجه فرهنگهای نوینی در حال ظهور است (نیازی، ۱۳۹۰: ۱۹۲).

بررسی تکلیف ۱: بخش عمده یادگیری باید در کلاس انجام گیرد و توسط معلم مورد باز بینی قرار می گیرد و فعالیت های خارج از مدرسه باید مکمل یادگیری و فعالیت های مدرسه باشد. در شرایطی، توضیحاتی که در کلاس داده می شود برای یادگیری بعضی از دانش آموزان کفایت می کند، اما برای بعضی دیگر ممکن است چنین نباشد و لذا به تمرین و مرور بیشتری نیاز داشته باشند، در این صورت می توان با تعیین تکالیفی مناسب با نیاز هر دانش آموز او را در این امر یاری کرد (سیف، ۱۳۷۸) تکلیف شب از وظایفی است که از تاسیس مدارس همگانی عمدتاً به منظور تکمیل آموزش مدرسه و گاه به عنوان وسیله ای در دستیابی به اهداف دیگر آموزش و پرورش مانند عادت به کار مستقل، رشد، مسئولیت، عادت به مطالعه برای دانش آموزان در کشورها معمول بوده است. امروزه با توجه به تحولات جوامع با پیدایش نظریه های تربیتی و وجود رسانه هایی که اوقات فراغت دانش آموزان را به خود اختصاص می دهد، ضرورت تکلیف شب در بسیاری از کشورها مورد سوال قرار گرفته و راه های دیگری برای پر کردن اوقات فراغت کودکان و نوجوانان در خانه تدبیر می گردد و توسط آموزگار مورد باز بینی قرار می گیرد (سرمد، ۱۳۹۵).

دانش پشتیبان

دانش نظری

آنچه حائز اهمیت است این است که مدیریت کلاس و موضوعات مربوط به آن تأثیر قابل ملاحظه ای در مسائل پژوهشی در رشته علوم تربیتی دارد. مسائلی که در این رابطه مورد بحث است شامل موارد زیادی می باشد که هر یک رابطه مستقیم و معنا داری با قضیه مذکور دارند. در این میان می توان به مقوله کلاس درس مجازی اشاره نمود. در واقع مقوله کلاس درس مجازی از دیدگاه مهارت آموز دانشگاه فرهنگیان آن مسئله ای غیر قابل اجتناب پیرامون مدیریت کلاس می باشد. باید گفت مسئله کلاس درس مجازی این موضوع را ثابت می کند که می توان در رشته علوم تربیتی افق های تازه ای را بر روی محققین باز کرد (رضایی، ۱۳۹۴).

اگرچه عمده تحقیقات انجام یافته ی مرتبط، به چگونگی رابطه در این مقوله پرداخته اند، اما مطالعات محدودی به بررسی متغیرهای همبسته با آن اختصاص یافته اند که اساس ارائه ی یک رویکرد پیشگیرانه و مداخله ای مؤثر است، به ویژه آنکه شکل مهارت آموز دانشگاه فرهنگیان ی در رابطه با مدیریت کلاس و ماهیت آن در سال های اخیر تغییر یافته است. اکثر محققان توافق دارند که مبحث مدیریت کلاس و رابطه آن با کلاس درس مجازی از مهمترین مسائل مورد انتظار در جامعه پژوهشی است (فلاح تفتی و تمکین، ۱۳۹۹).

پیشینه داخلی

-فلاح تفتی و تمکین، (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان فضای مجازی در آموزش و نظام آموزشی ایران چنین عنوان نمودند که عصر رسانه ای شدن فضای مجازی جایگاه ویژه ای در زندگی انسان ها پیدا کرده و بیشتر افراد جامعه با فضای مجازی درگیر هستند، بنابراین فضای مجازی سبک زندگی و افکار و عقاید مردم را با تحولات اساسی مواجه می کند. فضاهای مجازی نقش بسیار تعیین کننده ای در عرصه های اجتماعی بر عهده دارد و به همین دلیل امروزه مدیریت دانش و اطلاعات نیازمند یک

سری تغییرات در تکنولوژی ها است و باید به سمتی حرکت کنیم که در حداقل زمان بتوانیم حداکثر اطلاعات را به افراد ارائه دهیم. برای حرکت به این سمت نیازمند بازنگری جدیدی در حوزه نرم افزار، سخت افزار و تکنولوژی های جدید هستیم. نتایج حاکی از آن است که وضعیت هویت فرهنگی فضای مجازی به عنوان یک نرم افزار عمل کرده و عمق اثرگذاری آن افزون خواهد شد. حفظ و احیای اعتقادات و تربیت اسلامی نیاز به تبلیغ و اطلاع رسانه ای دارد که می توان از این فن آوری کمال بهره را برد. از طرفی فرهنگ سازی برای رویارویی و بهره وری بیشتر از فن آوری های نوین را باید رأس برنامه های آموزش و پرورش قرار داد و فرهنگ درست استفاده کردن از امکانات فضای مجازی به عنوان تغییر زیربنایی و اعتقادی نگریسته شود، می تواند رویکرد جدیدی در برقراری ارتباط بین افراد تلقی شود.

-در پژوهشی که کریمی، مظفری و کریمی (۱۳۹۹)، تحت عنوان تاثیر فضای مجازی بر تعلیم و تربیت انجام دادند به این نتایج دست یافتند که تکنولوژی های جدید مانند فضای مجازی هم فرصت هستند و هم تهدید و چنانچه قبل از ورود این تکنولوژی ها نحوه درست استفاده از آنها را یاد بگیریم تبعات منفی آن نیز کمتر خواهد شد. از این رو در این مقاله سعی بر آن شده است تا به بررسی و تحلیل نقش فضای مجازی در نظام تعلیم و تربیت پرداخته و فرصت ها و چالش هایی که در این ارتباط وجود دارد مورد تجزیه و تحلیل قرار دهیم.

-پورقاسمی و پورقاسمی، (۱۳۹۹) در پژوهشی با عنوان تعلیم و تربیت مجازی و چالش های عصر حاضر به این نتایج دست یافتند که فضای مجازی علاوه بر آنکه آثار مثبت فراوانی بر فرآیند آموزش هر کشور دارد، پیامدهای زیان باری نیز می تواند در این عرصه بر پیکره نظام آموزشی داشته باشد؛ از جمله اینکه بر تعلیم و تربیت اسلامی آثار منفی می تواند بگذارد. در راهکارهایی که ارائه شده، بیشتر به نقش پدر و مادر (خانواده) و مدرسه در این راستا تأکید شده است. امید است با بکارگیری بهتر از این فناوری بتوانیم در امر آموزش و پرورش که زیر بنای همه سازمان های یک کشور است، به سوی دانش و تولید بیشتر حرکت کنیم.

-در پژوهشی که محمودی و آدینه وند و عزیزپور (۱۳۹۸)، تحت عنوان مزیت های بهره گیری از شبکه های اجتماعی مجازی در آموزش انجام داده اند بیان داشته اند که این رسانه های اجتماعی مجازی در عرصه آموزش، یادگیری و پژوهش، نه تنها برای کاربران امکانات فراوانی را فراهم ساخته، بلکه در امر آموزش می تواند کمک شایانی به معلم و متعلم داشته باشد در صورتی که به نحو صحیح و درست استفاده شود.

-در تحقیقی که اورک و دورقی، (۱۳۹۸)، تحت عنوان رابطه بین میزان استفاده از فضای مجازی با کسب هویت، رشد اخلاقی دانش آموزان متوسطه دوم ناحیه ۱۲ هواز انجام داده اند بیان داشته اند بین میزان استفاده جوانان از شبکه های اجتماعی مجازی و هویت فرهنگی آنها رابطه معناداری وجود دارد بدین شکل که در چهار مولفه مدت زمان حضور، میزان استفاده، میزان فعال بودن کاربر، و میزان واقعی تلقی نمودن محتوا در فضای شبکه های اجتماعی مجازی با وضعیت هویت فرهنگی جوانان رابطه معنا دار در جهت معکوس وجود دارد. یعنی هر چه این چهار مولفه افزایش پیدا می کند هویت فرهنگی بیشتر در مخاطره قرار می گیرد.

-آزادی و دژکوهی، (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان بررسی تجارب معلمان با سابقه در زمینه مدیریت صحیح کلاس درس چنین عنوان نمود که مدیریت کلاس درس، هنر به کارگیری دانش و مهارت کلاس داری برای رسیدن به اهداف مطلوب، امن و محرک برای یادگیری دانش آموزان است. مدیریت کلاس، متغیری کلیدی در ایجاد فضای مناسب برای یادگیری دانش آموزان به شمار می رود. معلمی که توانایی مدیریت کلاس درس را دارد، می تواند زمینه مناسبی برای یادگیری دانش آموزان و همچنین تدریس خود فراهم آورد؛ در غیر این صورت، تدریس او به خوبی صورت نخواهد گرفت. یافته های این مطالعه کیفی حکایت از این دارد که عوامل متعددی از قبیل انواع روشهای تدریس، نحوه ارتباط معلم و دانشآموز، نحوه مدیریت کلاس، نحوه برخورد نومعلمان در روز اول و انواع کلاس درس، بر اداره کردن کلاس تاثیر دارد. نومعلمان میتوانند از تجارب معلمان

باتجربه، در زمینه مدیریت صحیح کلاس درس، بهره ببرند و برای بهبود مدیریت هر چه بهتر کلاس درس خود اقدامات لازم را انجام دهند.

-اکبری لنگوری؛ عباسعلی پور، (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان عوامل موثر بر مدیریت کلاس درس به این نتایج دست یافت که چنانچه معلمان با عوامل تاثیرگذار بر مدیریت کلاس آشنایی داشته باشند و به آن عمل نمایند، تدریس موفق و اثرگذاری داشته و در پی آن یادگیری پایدار در کلاس اتفاق می افتد.

-عزیزی، (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان مزایا و معایب شبکه های اجتماعی برای کودکان و نوجوانان به این نتایج دست یافت که امروزه استفاده از اینترنت، فضای مجازی و شبکه های اجتماعی گسترش پیدا کرده است و کاربران زیادی دارد و نیز افراد زیادی از همه رده های سنی (کودکان- نوجوان- جوانان- میانسالان- سالمندان) در آن فعالیت می کنند. اما حضور در فضای مجازی مانند هر چیزی مزایا و معایبی هم دارد و کودکان و نوجوانان آسیب پذیرترین قشر در فضای مجازیهستند. می توانیم با مدیریت و برنامه ریزی مناسب بیشترین بهره را از آن ببریم.

-قاصی زاده علمداری، خسروگردی، (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان نقش کاربرد رسانه های سنتی و نوظهور در پیشرفت تحصیلی و تربیتی دانش آموزان پایه پنجم ابتدایی به این نتایج دست یافت اگر کاربرد رسانه های فوق با مدیریت، برنامه ریزی و سواد رسانه ای همراه باشد می تواند یادگیری را پویا، عمیق و پایدار سازد و رغبت به تحقیق و پژوهش را در نهاد این فراگیران برانگیزاند. نتایج حاصل از داده ها، تفاوتی معنادار را بین سواد رسانه ای و عملکرد فراگیر در پهنه ی آموزش و پرورش که جزء لاینفکی از صحنه ی زندگی است نشان می دهد. که برحسب ضریب همبستگی پیرسون نتیجه گیری به عمل آمده است.

-صالحی مبارکه (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان بررسی عوامل موثر در بهبود اداره کلاس درس ضمن بررسی روش ها و شیوه های مدیریت در کلاس، ابتدا عوامل مدیریت کلاس درس که شامل ویژگی های شخصیت معلم، روش های تدریس معلم و استفاده از فنون تدریس را مورد بررسی قرار داده و به معرفی سبک های اداره کلاس شامل سبک اقتدار گرایانه (دموکراسی قانون مدار)، سبک مستبدانه (تحکیم آمیز)، سبک آزاد گذاری (بی عنان، آسان گیری) است، پرداخته شده است.

- انیکازی و همکاران، (۱۳۹۶) در پژوهشی با عنوان مدیریت و کلاس داری، ضمن بیان این که مهم ترین دغدغه ی معلمان مبتدی، از اداره ی کلاس و یا به تعبیری مدیریت اداره ی کلاس درس ناشی می شود. برقراری نظم و کنترل کلاس و تدریس موفق، مجموعه نگرانی های این گونه معلمان است. بنابراین آگاهی از مفهوم مدیریت کلاس و راهبردهای آن، راهی برای رفع این نگرانی هاست. اشراف معلم بر موضوعات درسی، مسایل یادگیری، الگوه،

مهارت ها، روش ها، راهبرده، و فنون تدریس، از عوامل عمده ی اثر بخشی رفتار و مدیریت کلاسی می باشد. در نتایج به این موارد اشاره کرد که انواع سبک های مدیریتی کلاس، عوامل موثر بر مدیریت، موانع و مشکلات مدیریت کردن کلاس، نقش معلم در مدیریت و راهکارهایی به معلم پیشنهاد شده است همچنین به بیان ابعاد و اهمیت مدیریت کلاسی نیز پرداخته شده است. -حدادان، (۱۳۹۵) در پژوهشی با عنوان مدیریت کلاس، موانع و راهبردها، سعی شد پس از تعریف های مدیریت کلاس، مطالب گوناگونی مرتبط با موضوع مورد بحث قرار گیرد. مطالبی نظیر اهداف عمده ی مدیریت کلاس، عناصر مؤثر بر مدیریت کلاس، موانع و مشکلات مدیریت کلاس، دانش آموزان مسأله دار و مدیریت کلاس، معلم و مدیریت کلاس و در پایان با توجه به موضوع های مطرح شده، راهبردهایی جهت مدیریت مؤثر کلاس درس ارائه شد و بانیجه گیری از بحث، جمع بندی کلی از مدیریت کلاس، موانع و راهبردهای آن به دست آمد.

پیشینه خارجی

-چن و مارکوس (۲۰۱۲) در پژوهشی نشان می دهند که دانش آموزانی که معمولا مدت زمان زیادی از اینترنت استفاده می کنند، با والدین خود دچار مشکل می شوند و این مسأله بر کیفیت ارتباط آنها اثر می گذارد. دانش آموزان در تمام سنین ممکن است تا حد نزول نمره های درسی و به هم خوردن روابط دوستانه خود، در اینترنت زمان صرف کنند.

-گروسس و همکاران (۲۰۱۱) در پژوهشی درخصوص استفاده های دانشگاهی از فیسبوک اشاره کرده اند. بیشترین موارد استفاده دانشجویان شامل استفاده های اجتماعی نظیر: در تماس بودن با خانواده، دوستان و آشنایان، به اشتراک گذاری و

تگ کردن (نام گذاری) عکس ها و مشارکت در فعالیت های اجتماعی و داوطلبانه است و کمتر برای اهداف آموزشی از این شبکه بهره گرفته شده است.

-ردموند (۲۰۱۰) در پژوهشی نشان داد که در میان نیازهای روحی، روانی، نیاز به رقابت و استقلال با میزان استفاده از فیسبوک همبستگی مثبت داشته و فیسبوک توانسته است تعادلی میان نیازهای اجتماعی و روانی کاربران ایجاد کند. نتایج پژوهش کیم و همکاران (۲۰۱۰) نشان دادند که استفاده از اینترنت به تنهایی، اضطراب، عدم محبوبیت رابطه معناداری دارد و در دانش آموزان پسر این مشکلات بیش از دختران است.

روش پژوهش

در پژوهش های کیفی، مهارت آموز دانشگاه فرهنگیان می تواند از طریق استدلال قیاسی، استدلال استقرایی، تمثیل، نشانه یابی، تجرید، تشخیص تفاوت تعقل و، کمک تفکر به اینها همه که و... مقایسه، تمایز، گیرد.

آموزش پژوهی با پژوهش کاربردی به رغم وجوه اشتراک، تفاوت دارد علاوه بر آن در این پژوهش سعی بر آن است که نتایج بیان شود در حالی که در اقدام پژوهی هر چند که از روش علمی استفاده می شود، اما کنترل فرایند پژوهش، شدت یاد شده را ندارد. این امر بر این علت است که در آموزش پژوهی، مهارت آموز دانشگاه فرهنگیان در صدد یافتن نتایج تعمیم پذیر نمی باشد، بلکه هدف او رسیدن به شناخت علمی درباره مساله ویژه ای است که خود با آن سروکار دارد (بازرگان، ۱۳۸۳).

در این راستا مهارت آموز دانشگاه فرهنگیان، به مثابه مشاهده گر (تسهیل کننده) در کلاس درس مجازی حضور یافت و در جلسات آموزش پژوهی شامل روایت های چندین ساعت یادداشت برداری، پیاده سازی صدا، تحلیل تعامل و ارتباط معلم و شاگردان در کلاس دوم ابتدایی، در محیط حقیقی و مجازی با نکته سنجی، رعایت حقوق و محرمانه بودن اطلاعات شخصی منجر به ترسیم تصویر نسبتاً دقیقی از نحوه ارائه تکالیف توسط دانش آموزان و زمان ارسال تکالیف توسط آنها در فضای مجازی این کلاس شد. این پژوهش شامل زنجیره ای از چرخه ماریچی شناسایی و تبیین مسئله، برنامه ریزی و طراحی فعالیت ها، عمل، مشاهده، تفکر و بازطراحی مجدد به قصد حل مسئله شد. یافته ها نشان داد که هم در فضای مجازی و هم در فضای حقیقی می توان با اجرای روش ها و راهکارهای مناسب کلاس را به نحو مطلوب و کارآمد مدیریت کرد. همچنین مهارت آموز دانشگاه فرهنگیان جهت تکمیل یافته های خود، نظرات والدین و همکاران و دانش آموزان را جویا شد. بر این اساس، مهارت آموز برای حل مسئله شناسایی شده، طراحی فعالیت می نماید. این طراحی توسط استاد راهنما مورد تأیید قرار گرفت. زمانی که به طور قطع، یقین حاصل شد که اداره این کلاس با مشکل مواجه است و بررسی مستندات نظری ادعا کردند که با مدیریت بهتر کلاس اهداف یاددهی-یادگیری بهتر اتفاق می افتد و شاگردان و معلم احساس رضایت مندی بیشتری خواهند کرد، مهارت آموز اقدام به طراحی و اجرا در حین عمل بر اساس شرایط پیش آمده بر مبنای پیشنهاد های علمی و مستندات و بر اساس میزان پیشرفت حل مسئله، جرح و تعدیل در انتخاب فعالیت های بعدی و ادامه مسیر طرح انجام داد، در نهایت نتایج، گزارش گردید.

پژوهش حاضر به روش آموزش پژوهی و باهدف بررسی مدیریت کلاس درس در فضای مجازی در پایه دوم دبستان شهید محمد بابایی واقع در ناحیه یک یزد در زمان شیوع ویروس کرونا، در پی پاسخ به مواردی که در مدیریت این کلاس با هدف بررسی تکلیف مسئله آفرین و غیر قابل قبول شده بودند اما می توان برای آن راه حل پیدا کرد، انجام شد.

اهداف پژوهش

هدف کلی

اصلاح و بهبود انجام تکالیف و مدیریت کلاس در فضای مجازی

اهداف جزئی

۱- استفاده درست از فضای مجازی در زمان بررسی تکالیف درسی دانش آموزان در فضای مجازی

۲- نحوه همکاری والدین جهت بررسی تکالیف درسی دانش آموزان در فضای مجازی

۳- ایجاد فضای شاد در محیط کلاس مجازی هنگام بررسی تکالیف درسی دانش آموزان در فضای مجازی

- ۴- زمان مناسب ارایه تکالیف توسط آموزگار جهت بررسی تکالیف درسی دانش آموزان در فضای مجازی
- ۵- کاهش تنبلی دانش آموزان و ایجاد انگیزه و علاقه جهت بررسی تکالیف درسی دانش آموزان در فضای مجازی
- طراحی و اجرای فعالیت های پیشنهادی

اینکه فرد بداند که چه می داند، در کجا قرار دارد و به کجا خواهد رفت. مثلاً آگاهی از ضعف حافظه که به فرد کمک می کند به فکر جبران باشد، درک کند در کجای یک فعالیت شناختی قرار دارد؟ چقدر پیشرفت کرده؟ چه مشکلاتی دارد؟ (اسکندری، ۱۳۹۵).

از مهمترین عوامل در کیفیت یادگیری، ساختار کلاس است و یادگیری خلاق مستلزم کلاس فعال، پویا و برانگیزاننده است. در یادگیری خلاق بر عکس یادگیری سنتی بر اهمیت دانش از طریق تجزیه و تحلیل و ترکیب آنها تاکید می شود و برای تبیین یادگیری خلاق توسط مهارت آموز دانشگاه فرهنگیان ان الگوهای مختلفی به کار رفته که نمونه آن الگوی فرانک ویلیامز (۱۹۷۰) است. فرانک برای رشد خلاقیت الگوی شناختی- عاطفی طراحی کرده است. حوزه شناختی جزو اهداف آموزشی معلم است و موفقیت در آن به تجربه و توانایی یادگیرنده بستگی دارد. حوزه عاطفی در الگوی وی حس زیبا شناختی و احساسات فرد را شامل می شود. ارزش گذاری دانش آموز بر کارهای خلاق خود و دیگران مربوط به این حوزه است. دیویس و ریمن (۱۹۸۵) اعتقاد دارند که برانگیختن تفکر خلاق، از طریق "نگرهای سازنده به خلاقیت"، میسر است. لذا حوزه عاطفی به اندازه شناختی اهمیت دارد. ویلیامز معتقد است معلمان قادر به ارزیابی رفتارهای عاطفی نیستند. ویلیامز در خلاقیت الگویی سه بُعدی طراحی کرد که موضوعات درسی (بُعد اول)، روشهای تدریس (بُعد دوم) و مهارتهای تفکر واگرا و مولد (بُعد سوم) را تشکیل می دهند. هر سه بُعد زیر مجموعه و تقسیمات متنوعی دارند. بطور مثال بُعد دو، ۲۳ راهبرد یا سبک دارد که معلمان می توانند در موضوعات درسی که در بُعد یک نشان داده، برای ایجاد ۳ توانایی عقلی که در بُعد سوم نشان داده به کار ببرند (حسینی، ۱۳۹۵).

سبک ها یا راهبردها عبارتند از :

استفاده از مغایرت ها (خلاف باور عمومی) استفاده از تمثیل یا موقعیت های مشابه (نشان دادن اینکه چگونه محصولات علمی بر اساس موقعیت های مشابه شکل گرفته اند)، نشان دادن خلا موجود در دانش، اجازه تفکر درباره امکانات، احتمالات، حدسیات، استفاده از سوالات محرک، سوالی که نیاز به ترجمه، تعریف و تجزیه و تحلیل دارند، استفاده از روش فهرست صفات، توجه به جزء به جای کل، ایجاد فرصت برای جستجوی رمز هر چیز، تقویت تفکر ابتکاری (ایجاد فرصت تا به هر چیزی به شکل جدید نگاه کند)، گوشزد کردن اهمیت تغییر، طراحی جستجوی تصادفی سازمان یافته (طرح مسائل اجتماعی حل نشده و ارائه راه حل توسط دانش آموز)، آموزش درباره دقت، تثبیت و عادت، آموزش مهارت تحقیق با قرار دادن موانع یا هدف، در فرآیند یادگیری، ایجاد تحمل ابهام ایجاد فرصت برای حالت شهودی، آموزش فرآیند ابداع و نوآوری با استفاده از تجربه های برنامه ریزی شده، ایجاد هماهنگی با توسعه (آموزش عبرت از حوادث ناموفق)، مطالعه زندگی افراد خلاق، تعامل با آموخته ها و اطلاعات قبلی، ارزیابی راه حل ها و جواب ها بر حسب نتایج و کاربردها، توسعه مهارت ها، عقاید، راه حل های غیرمنتظره با هشدار نسبت به اهمیت آنها، توسعه مهارتهای مطالعه خلاق، توسعه مهارتهای گوش کردن خلاق، تاکید بر مهارت ادراک

گرد آوری شواهد

با توجه به آنچه مهارت آموز دانشگاه فرهنگیان در کلاس مجازی مشاهده نمود تصمیم به مصاحبه از والدین، دانش آموزان و دیگر افراد نمود که با مضمون این سوال: علت عدم انجام تکالیف و عدم ارسال به موقع تکالیف در کلاس در س مجازی

چيست؟

افراد مصاحبه شونده	جمع بندی مصاحبه
مشاهدات شخصی	۱-عدم به رسمیت شناختن کلاس و عدم انجام تکالیف در ساعت رسمی در فضای مجازی ۲-عدم انجام تکالیف در ساعت مقرر شده ۳-عدم همکاری دانش آموز در ارسال یا اتمام تکالیف در زمان مشخص شده ۴-عدم علاقه به انجام تکالیفی که صرفاً نیاز به نگارش دارد و در فضای مجازی باید ارسال شود. ۵-علاقه و تمایل به فعالیت های هنری و برنامه درسی تلفیقی در فضای مجازی ۶-علاقه به انجام فعالیت های مهارت محور به نسبت فعالیت های عادی در کلاس مجازی
نظر والدین دانش آموزان	۱-علاقه به انجام فعالیت های جنبی در ساعت رسمی کلاس و عدم علاقه به حضور به موقع در کلاس جهت انجام تکالیف ۲-علاقه به انجام فعالیت های تلفیقی و مهارت محور و فعالیت های هنری در فضای مجازی ۳-عدم علاقه به نگارش مطالب جهت یاد گیری و علاقه به نگارش توام با دست ورزی در فضای مجازی
نظر دانش آموزان	۱-عدم علاقه دانش آموز به انجام تکالیف بدلیل عدم تشویق آموزگار و عدم امضای آموزگار و مهر و برچسب های تشویقی در دفتر دانش آموز ۲-عدم علاقه به تمرینات مکرر و تکراری در دفتر و نگارش صرف مطالب ۳-عدم علاقه به حضور در کلاس های خسته کننده ۴-علاقه به فعالیت های عملی و هنری در منزل و ارسال آنها در فضای مجازی
نظر آموزگار سال گذشته دانش آموزان	۱-امتناع ورزیدن از ارسال تکالیف به امید بازگشت به کلاس درس و اتمام کرونا در سال گذشته ۲-علاقه به فعالیت های هنری و مهارت محور دانش آموزان در کلاس درس مجازی ۳-علاقه به فعالیت های تلفیقی دانش آموزان در انجام تکالیف بصورت مجازی ۴-ایجاد انگیزه در دانش آموزان با تشویق در کلاس درس مجازی

تجزیه و تحلیل اطلاعات

با توجه به اطلاعات و شواهدی که پیرامون مساله و دانش آموزان در خصوص تکالیف و نحوه بررسی آن در فضای مجازی عنوان شد می توان چنین بیان نمود که دانش آموزان در خصوص حضور به موقع در کلاس مجازی و ارسال به موقع تکالیف و ارسال کامل تکالیف امتناع می ورزند و یا بطور جدی در کلاس، تکالیف انجام نمی دهند و یا اینکه انگیزه زیادی برای ارسال تکالیف در فضای مجازی ندارند چون کلاس درس بصورت حضوری نیست و فضای مجازی برای دانش آموز به رسمیت شناخته نشده است. با توجه به شواهد موجود چنین به نظر می رسد که عدم وجود نظم در فعالیت های کلاس مجازی و عدم انجام به موقع تکالیف در کلاس درس و عدم علاقه و انگیزه به انجام تکالیف و عدم انجام تشویق و باز خورد های مناسب و به موقع توسط والدین، عدم ایجاد علاقه و انگیزه توسط معلم در کلاس مجازی عوامل اساسی در ارسال تکالیف در زمان های مختلف و موانع بررسی تکالیف توسط معلم محسوب می گردد که در این راستا مهارت آموز دانشگاه فرهنگیان برای رفع این موانع، الگویی بر مبنای الگوی سه بعدی ویلیامز که قبلاً عنوان شده و همچنین پیشنهاداتی دیگر را عنوان می نماید .

راه حل های پیشنهادی

در این راستا، مهارت آموز دانشگاه فرهنگیان، با راهنمایی استاد راهنما، اقدام به طراحی الگو بر مبنای الگوی سه بعدی فرانک ویلیامز و پیشنهاد چند فعالیت از سوی مهارت آموز نمود. این طرح به شدت از طرف مدرسه مورد استقبال و پشتیبانی اجرایی قرار گرفت:

مهارت آموز، الگوی ویلیامز را در روش تکلیف خلاق پیاده کرده است با این تفاوت که در بُعد یک، مطالب مربوط به درس علوم و فعالیت های اکتشافی می باشد که شامل فعالیت های مربوط به بخش شیمی، فیزیک، زیست، ادبیات و ریاضی می شود و در بُعد دوم به انواع تکالیف اشاره شده و همچنین به انواع روش های تدریس مهارت های مربوط به حیطه اندیشه و تفکر و شیوه های ارائه تکالیف اشاره شده و در بُعد سوم به مهارت های تفکر و فرایند های تفکر در دو حیطه کلی مولد و واگرا و چند

حیطه های جزئی دیگر آورده شده است که در نمودار ترسیم شده کاملاً نمایان است. مهارت آموز دانشگاه فرهنگیان ضمن پیشنهاد الگوی سه بعدی طراحی شده بر مبنای الگوی فرانک ویلیامز، خود نیز عناوینی را پیشنهاد نموده که در کنار این الگو می تواند بعنوان مکمل یکدیگر در کلاس درس مجازی کاربرد داشته باشد.

همچنین فعالیت های پیشنهادی بدین شرح است:

طراحی فعالیت های مهارت محور در پایه ی دوم توسط آموزگار در فضای مجازی و همچنین تکالیف فعالیت محور و تکالیف خلاقانه نیز به فعالیت های کلاس مجازی اضافه شود - ایجاد علاقه در دانش آموز جهت ارایه تکالیف در فضای مجازی و بررسی تکالیف توسط معلم و باز خورد های معلم با اشکال زیبا و نوشته های زیبا و آهنگین در فضای مجازی به منظور تشویق دانش آموزان و ارسال به موقع تکالیف جهت بررسی تکالیف - در نظر گرفتن زمان خاص از روز برای ارسال تکالیف درسی دانش آموزان در کلاس مجازی و دریافت باز خورد های مناسب و جذاب - ایجاد تنوع و جذابیت در روش های تدریس به منظور جلب توجه و مشارکت بیشتر دانش آموز به کلاس درس مجازی، تهیه و ارسال محتوای شاد، متنوع و جذاب در فضای مجازی - در موقع بررسی تکالیف خلاقانه، آموزگار بازخورد متفاوتی ارایه دهد مثلاً کارت پستال های الکترونیکی در فضای مجازی را به دانش آموزانی بدهد که تکالیف را کامل و درست انجام داده اند - اجرای فعالیت های عملی و دست ورزی به منظور انجام تکالیف توسط دانش آموز در فضای مجازی - اجرای طرح تشویقی " دختر خوب هفته، پسر خوب هفته " باهدف ارج نهادن به کوشش و تلاش دانش آموز، افزایش انگیزه برای یادگیری و انجام تکالیف، تقویت خوش اخلاقی و به طور کلی تقویت رفتارهای مطلوب در اجتماع کوچک کلاس در نظر گرفته شد. با ایده از این طرح، در این کلاس تصمیم بر آن شد که گروه های کوچک دوفره تشکیل و بر اساس میزان همکاری، گروه ها مورد تشویق قرار گیرند - مهارت آموز دانشگاه فرهنگیان پیشنهاد داد که معلم هر ماه بر اساس فعالیت های گروهی، دانش آموزان را تشویق نماید و فعالیت ها و تکالیفی که بررسی شده است، بصورت میکس و مونتاز با موسیقی های بی کلام و مجاز، در آمده و در گروه ارایه کند تا دانش آموزان دیگر نیز تشویق به انجام تکالیف با هدف بررسی تکالیفشان به این صورت باشند - در کنار تکالیف خواسته شده تکالیف تلفیقی با شعر، داستان، جدول، بریده های تصاویر، چيستان، عکس و .. در برنامه تکالیف دانش آموزان گنجانده شود - همکاری والدین در منزل در کنار دانش آموزان دوره ابتدایی باعث تسریع در انجام تکالیف می گردد و همچنین دفتر دانش آموزان را می توانند تزین کنند

گرد آوری شواهد ۲ (معرفی و تبیین یافته ها)

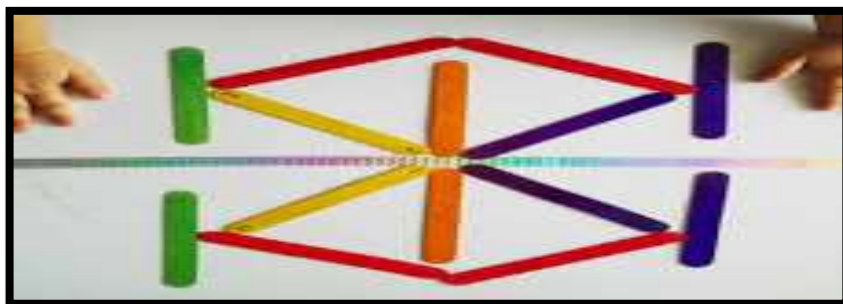
تمام متخصصان تعلیم و تربیت، اذعان دارند که زمانی یادگیری به بهترین نحو صورت می گیرد که توأم با عمل باشد. لذا هنر و فعالیت های هنری بهترین فرصت یادگیری است. (رنزولی، ۱۹۹۷) درباره خلاقیت پیشنهاد داد دانش آموزان باید فرصت هایی برای پرداختن به قوانین ایده آل یادگیری اختصاص دهند. معلمان گرایش به کارهای خلاق را از طریق علایق دانش آموزان

برانگیزانند. هر قدر علاقه بیشتر باشد، خلاقیت بیشتر می شود. رنزولی به دنبال پژوهش هایی نتیجه گرفته است که تمایل به انجام کارهای هنری، اولین اولویتی است که دانش آموزان نسبت به آن ابراز تمایل دارند. مارشال نیز کلاس هنر را بهترین مکان آموزش خلاقیت، معرفی کرده است. به کارگیری امور هنری در مدارس محیط آموزشی را به محیطی دلپذیر برای شاگردان تبدیل می کند. نقاشی به فرد توانایی می دهد که مشاهدات خود را هدایت کند. چنان که تورنس می گوید میدان شفاهی یا سهولت در بیان، کندتر از سیالی تصویری پرورش می یابد (منطقی، ۱۳۹۱).

حساس شدن به ارزش های هنری منجر به لذت بردن از زیبایی های حسی، یکی از بهترین ابزار های آموزشی است. داستان سرایی و خاطره نویسی باعث مدل سازی واقعیت می شود. شعر، آوردن احساس در کنار دیگر حواس است همان چیزی که ویلیامز به عنوان یک سبک یادگیری آورده است (حسینی، ۱۳۹۵). تمام شاخصه هایی که پژوهشگر در نوع تکلیف آورده حداقل با یکی از سبک های ویلیامز منطبق است و این همان چیزی است که هدف از ارائه تکلیف را تبیین می کند.

در این راستا مهارت آموز دانشگاه فرهنگیان، بارانمایی استاد راهنما علاوه بر اجرای الگوی طراحی شده ویلیامز، اقدام به اجرای یافته ها در کلاس دوم دبستان شهید محمد بابایی نمود که به چنین نتایجی دست یافت:

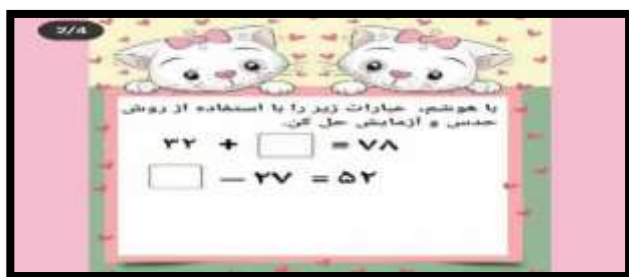
اجرای راهکار انجام تکالیف ترکیبی، عملکردی دروس مختلف به منظور افزایش مهارت های دانش آموزان، باعث ایجاد علاقه بیشتر و میل و رغبت بیشتر دانش آموزان به انجام تکالیف شده و به موقع تکالیف خواسته شده را در کلاس مجازی ارسال نموده است (مطابق الگوی طراحی شده بر مبنای الگوی ویلیامز، مربوط به نقاشی و ریاضی می باشد).

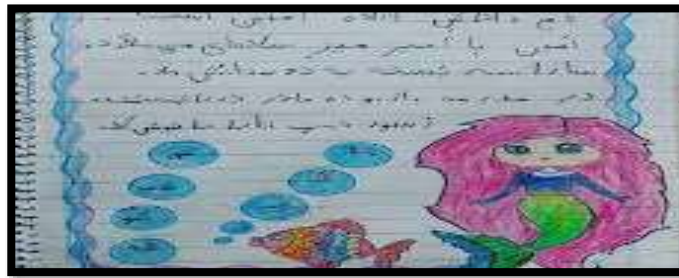
اجرای راهکار ایجاد علاقه در دانش آموز جهت ارایه تکالیف و باز خورد های معلم با اشکال زیبا و نوشته های زیبا و آهنگین، در فضای مجازی باعث جذب دانش آموز و تشویق او به ارسال به موقع تکالیف جهت بررسی تکالیف بود. (مطابق الگوی طراحی شده بر مبنای الگوی ویلیامز، مربوط به عکس و کاریکاتور می باشد)

-معلم برای تولید محتوا در کلاس مجازی از تصاویر جذاب برای تکالیف خواسته شده استفاده می نماید و دانش آموز را جذب فعالیت های کلاسی می نماید تا فعالیت های خواسته شده را در منزل انجام دهد. نمونه آن را معلم در فضای مجازی ارسال نموده است (مطابق الگوی طراحی شده بر مبنای الگوی ویلیامز، مربوط به عکس و کاریکاتور تلفیق با تمام دروس در پایه دوم ابتدایی می باشد).

- معلم با ارسال نمونه هایی از الگوهای تزیین دفاتر مشق از والدین خواسته دفتر مشق کودکان را تزیین نمایند تا دانش آموزان تکالیف را ارسال نمایند و پس از اجرا نمونه این تکالیف را در فضای مجازی ارسال نموده اند. (مطابق الگوی طراحی شده بر مبنای الگوی ویلیامز، مربوط به عکس و کاریکاتور تلفیق با درس فارسی و املا و ریاضی می باشد)

-تلفیق فعالیت های خواسته شده با دست ورزی و اجرای آن در منزل و ارسال در فضای مجازی باعث شده دانش آموز با علاقه بیشتر آن را انجام دهد. (مطابق الگوی طراحی شده بر مبنای الگوی ویلیامز،مربوط به عکس و نمایش، تلفیق با ریاضی و علوم و فارسی می باشد).

-با توجه به این که پایه مورد بررسی، دوم ابتدایی می باشد،دانش آموزان می توانند دو روز بصورت حضوری به کلاس بیایند که معلم از این دو روز برای فعالیت های نمایشی در درس فارسی استفاده نموده است.ابزار های استفاده شده،ماسک های نمایشی و برنامه هایی برای تدریس علوم (مثلا روش های پخت نان) و کارت های کلمات برای درس املا و فارسی می باشد. (مطابق الگوی طراحی شده بر مبنای الگوی ویلیامز،مربوط به نمایش و داستان تلفیق با درس فارسی و هنر و املا و علوم می باشد) .

-نوعی دیگر از تکالیف خواسته شده ، تصویر خوانی و داستان سازی است که جهت تقویت مهارت نگارش و گفتاری و املا و فن بیان کودکان همراه با پرورش قوه تخیل و تفکر کودکان می باشد. در این نوع تکالیف که اجرا شد، باعث تشویق کودکان به انجام تکلیف گردید. (مطابق الگوی طراحی شده بر مبنای الگوی ویلیامز، مربوط به نمایش و داستان، عکس و کاریکاتور، بریده های مجلات، نقاشی، خاطره نویسی، تلفیق با تمام دروس می باشد) .

-تکالیف دیگر که در فضای مجازی توسط معلم پیشنهاد شد، ساخت کاردستی توسط دانش آموزان بود که مربوط به درس هنر و علوم و ریاضی می باشد. (مطابق الگوی طراحی شده بر مبنای الگوی ویلیامز، مربوط به ساخت کاردستی در حیطه خلاقیت هنری می باشد که مربوط به درس هنر و علوم و ریاضی می باشد) .

با توجه به آنچه مهارت آموز پیشنهاد داد و اجرا گردید که سوال مصاحبه با این مضمون بود: پس از اجرای الگوی طراحی شده بر مبنای الگوی فرانک ویلیامز، چه تغییری در میزان علاقه دانش آموزان در انجام تکالیف در فضای مجازی صورت گرفته است؟ مجدد نتایج مشاهدات و مصاحبه با افراد بررسی شد که بدین شرح است:

افراد	جمع بندی مصاحبه
مشاهدات شخصی	۱- به رسمیت شناختن کلاس های مجازی در ساعت مقرر ۲- انجام تکلیف در ساعت مقرر شده و ارسال به موقع ۳- همکاری دانش آموز در انجام تکالیف مهارت محور هم سو با الگوی ویلیامز ۴- انجام فعالیت های هنری و برنامه درسی تلفیقی در فضای مجازی و علاقه به انجام آن ها و ارسال در فضای مجازی
نظر والدین دانش آموزان	۱- علاقه به حضور به موقع در کلاس درس و انجام تکالیف خواسته شده به شیوه اجرا شده در کلاس های مجازی ۲- علاقه به فعالیت های تلفیقی و مهارت محور و فعالیت های هنری و انجام آنها در فضای مجازی ۳- علاقه به نگارش مطالب جهت یاد گیری و علاقه به نگارش توام با دست ورزی در فضای مجازی ۴- علاقه به نوشتن در صفحات تزیین شده دفتر و ارسال در فضای مجازی
نظر دانش آموزان	۱- علاقه دانش آموز به انجام تکلیف بدلیل تشویق آموزگار با ارسال تصاویر تشویقی بعد از انجام تکالیف در کلاس درس مجازی ۲- علاقه به نگارش مطالب بدلیل جذابیت محتوا و تزیینات زیبای دفتر دانش آموزان و ارسال در فضای مجازی ۳- علاقه به حضور در کلاس ها و ارسال تکالیف بدلیل محتوای جذاب و تکالیفی که شامل عناوینی چون: کاردستی، نقاشی، شعر، داستان و .. است و انجام با علاقه توسط دانش آموزان.

۲-۱-۴- تجزیه و تحلیل یافته ها

با توجه به الگوی طراحی شده که از الگوی ویلیامز اقتباس شده است، همچنین اجرای آن در مدرسه شهید محمد بابایی واقع در آموزش و پرورش ناحیه یک یزد و مشاهدات نتایج پس از اجرای آن می توان چنین بیان داشت که دانش آموزان با انجام تکالیف به این صورت بسیار موافق هستند و بسیار راغب به انجام تکالیف در فضای مجازی هستند. همچنین نتایج حاکی از این است که در صفحاتی که تزیین شده است و دارای تصاویر است، دانش آموزان با میل و علاقه بیشتر تمایل به نگارش دارند و همچنین سعی دارند در این صفحات زیبا به نحو احسن تکالیف را بنویسند. نتایج دیگری که حاصل شد چنین بود که دانش آموز هرگاه تصاویر تشویقی را در فضای مجازی دریافت می نماید با انگیزه بیشتر و میل و رغبت بیشتر به انجام تکالیف پرداختند. در پایان چنین نتایج بدست آمد که اجرای الگوی طراحی شده توسط مهارت آموز بسیار موفقیت آمیز همراه با نتایج مثبت بوده است

۲-۴- نتیجه گیری

امروزه فضای مجازی یکی از ابزارهای کارآمد در تعلیم و تربیت به شمار می رود. اگرچه تدریس در این محیط مشکلاتی برای مخاطبان ایجاد می کند و رسالت سنگین معلمی را نیز دوچندان می سازد. معلمان فرزانه و متعهد، افزون بر تدریس محتوای آموزشی و تحول در ماهیت روش های پیشین تدریس، به عنوان اسوه های الهام بخش در عرصه فرهنگ و اخلاق، نقش مبلّغ و هدایتگر را برای نسل جوان ایفا می کنند و به تدریس در این فضا به عنوان یک فرصت می نگرند. آنان با خودآگاهی و خودشکوفایی و نفوذ معنوی در دل شاگردان، در پرتو تعلیم و تربیت صحیح و نیز نهادینه سازی ارزش های والای دینی و اسلامی خواهند توانست جامعه را از درون متحول سازند و به سمت و سوی تعالی، رشد و شکوفایی سوق دهند و انسان هایی خدامحور و متخلق به اخلاق اسلامی تربیت نمایند. این نتایج با توجه به تکالیف دانش آموزان (نمونه های آن در متن آمده است) و برداشت ها و ارزیابی معلم حاصل گردید. ارزیابی از منظر ارتباط با موضوع، ارتباط با محیط اطراف دانش آموز، توجه به رشد یادگیری دانش آموز، احساس استقلال و آزادی عمل، توجه به ویژگی تکالیف خلاق و از همه مهمتر همپوشانی با برخی سبک های الگوی ویلیامز که به برخی موارد در ادامه اشاره شده است :

۱- مبتنی بر تکالیف خلاقیتی است، چرا که خود شاگرد تکلیف را مشخص می کند. ۲- مبتنی بر قوانین یادگیری ثورندایک است چون یادگیرنده برای یادگیری آمادگی ذهنی و عاطفی کامل دارد و در انجام فعالیت تکالیف احساس خوشایندی دارد ۳- موجب افزایش روابط متقابل دانش آموز با خانواده است (آنها اذعان می داشتند که قبلا حتی بسیاری از اعضای فامیل را درگیر انجام تکلیف کرده بودند). ۴- موجب رشد حس مسئولیت شخصی، مدیریت زمان و تداوم امر یادگیری بود ۴- از آنجایی که حق انتخاب در اجرای تکالیف به دانش آموز داده شده احساس استقلال و آزادی عمل می کند ۵- هنگام تماشای فیلم به دنبال کشف یک مطلب علمی و برداشت یک موضوع فیزیکی است و کنجکاوی او نسبت به پیرامون افزایش می یابد این رویکرد اکتشافی سبب تقویت فراشناخت و تثبیت یادگیری است (خانزاده، ۱۳۹۴)

-تکلیف وسیله تنبیه دانش آموز قرار نمی گیرد. -از آنجایی که حجم و میزان تکلیف بر عهده دانش آموز است، دلزدگی و بی انگیزگی به دنبال ندارد. -توجه به تفاوت‌های فردی کاملاً منظور می گردد. -اجرای تکلیف را جزیی از زندگی می داند و به آن به چشم یک مسیر خسته کننده و ملال آور نمی نگرد -برای رسیدن به پاسخ سوالات خود تفکری واگرا دارد یعنی به کتاب درسی اکتفا نمی کند. پرسش از دیگران، خواندن مجلات، شنیدن اخبار، جستجو در سایتها، حتی ارایه یک فرضیه از سوی خود دانش آموز، مواردی است که در این سبک تکلیف دیده می شود (از ویژگی های خلاقیت) -همپوشانی با الگوی یادگیری ویلیامز دارد. -انجام این گونه تکلیف روحیه همکاری را در خانواده تقویت می کند. -غلط های املائی و نگارش آنها در صورت ناصحیح بودن، در این شیوه مشهودتر است و این ایرادات به آموزگار در درس فارسی ارجاع داده می شد و ذوق هنری آنها در زمینه کاریکاتور، داستان نویسی، و موارد دیگر کشف می شد. و این موارد خود باعث تلفیق علوم مختلف با هم شده و تثبیت یادگیری صورت می پذیرد. -از آنجایی که دانش آموز خود به کارش بازخورد می دهد، سبب تقویت فراشناخت می شود .

شاید چنین به نظر برسد که طراحی ویا تولید تکلیف خلاقانه و تکلیف مهارت محور در فضای مجازی ، بسیار دشوار باشد. تجربه فعلی نشان می دهد که اگر دست و فکر دانش آموز آزاد بوده و درک درستی از مفاهیم یادگیری خود داشته باشد، عملکرد فوق العاده ای خواهد داشت. با مروری به تولیدات دانش آموزی می توان به این باور رسید که خلاقانه ترین تکالیف، آسان ترین، مفیدترین و جذاب ترین است که می توان برای تفهیم شاید سخت ترین دروس، ساده ترین روش را انتخاب نمود. قالب ها و نمونه هایی که در انتهای پژوهش آورده شده است گواه این یافته هاست .

پیشنهادات :

صاحب نظران برای ارتقای خلاقیت دانش آموزان ، راهکارهای زیر را پیشنهاد کرده اند که می تواند در راهنمایی معلمان نقش بسزایی داشته باشد آنها پیشنهاد کردند تا :

۱ -تجارب دانش آموز را محدود نکنید و از آنها سوالات واگرا پرسید، سوالاتی پرسید که با چرا و چگونه شروع می شوند نه کجا؟ چه کسی؟ چه وقت؟ ۲- راهبردهای تقویت فراشناخت را به دانش آموز بیاموزید . ۳- برای طرح سوالات غیر معمول و تازه ارزش قائل شوید. ۴- فرصت هایی برای خودآموزی و یادگیری اکتشافی ایجاد کنید. مانند ارائه سوالات و تکالیفی با رویکرد اکتشافی ۵- به تفاوت‌های فردی احترام بگذارید. ۶- رفتارهای خلاقانه را به آنها نشان داده و الگو قرار دهید. ۷- از روشهای افزایش خلاقیت استفاده کنید مثل روش بارش مغزی .

مبتنی بر یافته های پژوهش، پیشنهاد می شود تا موارد زیر مورد توجه معلمان، والدین و متولیان آموزشی قرار گیرد :

۱ -با توجه به موفقیت آمیز بودن این روش پیشنهاد می شود که معلمان نه تنها برای ارائه این گونه تکالیف، بلکه برای روش تدریس خلاق نیز آماده شوند. ۲- خلاق کردن مانعی است برای خلاق شدن و هرگاه چیزی را بدون برنامه به فرد آموزش می دهید مانع می شوید تا آن را شخصاً کشف و خلق کند (کریمی، ۱۳۸۹)، لذا کلاس ضمن خدمتی برای کلیه آموزگاران گذاشته شود البته نه برای خلاق کردن آنها. بلکه برای خاطر نشان کردن این موضوع که کودک خلاق است و باید رد تکالیف و در فضای مجازی نیز این امر را در نظر گرفت. اما دیگران چگونه و از چه راه هایی خلاقیت را در وی از بین می برند . ۳- در کلاس، اجازه تجربه کردن به دانش آموز داده شود و کلاس را از معلم محوری صرف خارج نمود. ۴- در سطح دانش آموزان مقاطع دیگر نیز اجرا شود و نتایج مقایسه گردد. ۵- برای اجرا به تفاوت های جنسیتی نیز توجه شود. ۶- به ارتباط بین میزان هوش و خلاقیت برای مقایسه ی بین نحوه اجرا در مدارس خاص و عادی در زمینه تعیین تکلیف توجه شود. ۷- در برنامه ریزی و زمان بندی ساعات درسی و حجم مطالب به موارد متنوع شیوه های تدریس و تکلیف توجه گردد .

منابع

- آذر، عادل (۱۳۹۳). پژوهش و کاربرد آن در علوم مختلف، انتشارات سمت، تهران، چاپ سوم
- آزادی، نفیسه و دژکوهی، محمدجواد، (۱۳۹۸)، بررسی تجارب معلمان با سابقه در زمینه مدیریت صحیح کلاس درس، پنجمین همایش ملی پژوهش های نوین در برنامه ریزی درسی ایران، تهران،،،
- انیکازی، مهران و احمدی، مجید و احمدی، محمدرضا و مرادی، احسان، (۱۳۹۶)، مدیریت و کلاس داری، کنفرانس ملی پژوهش های نوین ایران و جهان در روانشناسی، علوم تربیتی و مطالعات اجتماعی، شیراز،،،
- اورک، جهانبخش و آزاده دورقی، (۱۳۹۸)، رابطه بین میزان استفاده از فضای مجازی با کسب هویت، رشد اخلاقی دانش آموزان متوسطه دوم ناحیه ۲/هواز، نخستین کنفرانس ملی علوم انسانی و توسعه، شیراز، دانشگاه پیام نور استان فارس-مرکز توسعه آموزشهای نوین ایران (متانا)
- افضل خانی، مریم. شریعتمداری، مهدی. ادیبی، ملیحه (۱۳۸۶). امکان سنجی استقرار نظام آموزش مجازی در مدارس متوسطه استان سمنان. فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی، دانشگاه آزاد اسلامی واحد گرمسار سال چهارم، شماره ۳، پاییز ۱۳۸۹ - ۹ - ۳۰صص
- احمدی، امینه (۱۳۹۴). رابطه آموزش مجازی و خلاقیت دانش آموزان در هزاره سوم. خانواده و پژوهش
- احمدی، آمنه (۱۳۹۴). راهنمای عملی برنامه کارورزی دانشگاه فرهنگیان با رویکرد تربیت معلم فکور. تهران: دانشگاه فرهنگیان.
- اسکندری، کریم؛ رستمزاده، رضا. (۱۳۹۵). «شناسایی و اولویت بندی مؤلفه های قدرت نرم در دانشگاه بر اساس مدل فازی vikor، سال ششم، شماره پانزدهم، دوفصلنامه مطالعات قدرت نرم، صص ۱۱۲ - ۸۲.
- اکبری لنگوری، جعفر و عباسعلی پور، محمود، (۱۳۹۷)، عوامل موثر بر مدیریت کلاس درس، سومین کنفرانس ملی رویکردهای نوین در آموزش و پژوهش، محمودآباد،
- امیری، رضا (۱۳۹۴). بررسی اثربخشی پژوهش پیرامون مدیریت کلاس. فصلنامه پژوهشی کشور، ۱(۴): ۴۷۳-۴۸۹.
- امین زاده، انوشه (۱۳۸۲). بررسی رابطه پیشرفت تحصیلی با فعالیت های بعد از مدرسه. دانشکده روانشناسی، دانشگاه تهران، پایان نامه کارشناسی ارشد.
- بابایی، مهدی (۱۳۹۳). نگرش عمیق پیرامون کلاس درس مجازی و رابطه با مدیریت کلاس. اندیشه های نوین آموزشی، ۱۷(۱): ۴۹-۶۴.
- بازرگان، عباس (۱۳۸۳). روش های تحقیق در علوم رفتاری، انتشارات آگاه، تهران
- باعدی، مریم. (۱۳۹۴)، بررسی کارآمدی پژوهشی در رابطه با مدیریت کلاس، پایان نامه کارشناسی ارشد، تهران
- بیرامی، محمد (۱۳۹۲). نگرش محقق گونه و بررسی و تحلیل مدیریت کلاس، مطالعات آموزشی و آموزشگاهی، ۲(۳): ۵۶ - ۳۸ -
- بهرامی، علیرضا. (۱۳۹۵). تحلیل مسائل مربوط به مدیریت کلاس و کلاس درس مجازی. اراک، ۱۵(۵): ۱-۹ .
- بختیارنصرآبادی، حسن؛ نوروزی، رضاعلی. (۱۳۸۲). راهبردهای جدید آموزشی در هزاره سوم. جلد اول، چاپ اول. قم: سماء قلم.
- پورقاسمی، شهرزاد و پورقاسمی، فیروزه، (۱۳۹۹)، تعلیم و تربیت مجازی و چالش های عصر حاضر، اولین کنفرانس ملی پژوهش های کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت، میناب.
- تابر، روبرت (۱۳۹۱). الفبای مدیریت کلاس درس: راهبردهایی برای آموزش اثربخش. تهران: سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی.
- جعفری، علیرضا؛ خلعتبری، جواد؛ تودار، سیدرسول و ابنفلتحي، هادی. (۱۳۹۳). بررسی تأثیر یافته های نو پیرامون مدیریت کلاس در آموزش، ۶(۱۸): ۷-۱۶.
- جاسبی، عبدالله، (۱۳۹۰). اصول و مبانی مدیریت، انتشارات دانشگاه آزاد اسلامی

- حدادان، عادل، (۱۳۹۵)، مدیریت کلاس، موانع و راهبردها، دومین کنفرانس بین‌المللی مهندسی صنایع و مدیریت، تهران، دانشگاه تهران
- حسینی، افضل السادات، (۱۳۹۵). یادگیری خلاق کلاس خلاق (شیوه‌های عملی در پرورش خلاقیت). انتشارات مدرسه دهخدا، علی اکبر (۱۳۷۳)/ لغت نامه دهخدا. تهران انتشارات روزنه. جلد ۱۱.
- رضایی، حبیب‌الله، و حقانی، فریبا (۱۳۹۴). فنون مدیریت کلاس: راهنمایی برای اداره کردن کلاس درس. آموزش در علوم پزشکی، شماره ۱، فروردین ۱۳۹۸.
- سرمد، زهره و دیگران (۱۳۹۵). روش‌های تحقیق در علوم رفتاری، انتشارات آگاه، تهران، چاپ دوم
- سیف، علی اکبر (۱۳۷۸). روانشناسی پرورشی (روانشناسی یادگیری و آموزش). انتشارات آگاه، تهران. چاپ ۲۳
- شجاعی، محمدصادق. (۱۳۸۶). نظریه نیازهای معنوی از دیدگاه اسلام و تناظر آن با سلسله‌مراتب نیازهای مازلو، مطالعات اسلام و روان‌شناسی، شماره ۱، (پاییز و زمستان) صص ۱۱۶-۸۷.
- صالحی مبارکه، زهرا (۱۳۹۷). بررسی عوامل موثر در بهبود اداره کلاس درس. مجله نخبگان علوم و مهندسی جلد - شماره ۴- سال ۱۳۹۷
- عالی، آمنه، امین یزدی، امیر (۱۳۸۵). تاثیر ویژگی‌های معلم بر سبک مدیریت کلاس. فصلنامه تعلیم و تربیت، ۱۰۵.
- علیان، حسین، (۱۳۹۸)، مبانی مدیریت استعدادها، انتشارات سپاهان
- عزیزی، عبدالله، (۱۳۹۷)، مزایا و معایب شبکه‌های اجتماعی برای کودکان و نوجوانان، اولین کنفرانس فرصت‌ها و تهدیدهای فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی، کرمانشاه
- فلاح تفتی، سمیه و تمکین، محمدرضا، (۱۳۹۹)، فضای مجازی در آموزش و نظام آموزشی ایران، الزامات آموزش زبان و ادبیات فارسی در مدارس، مراکز زبان‌آموزی، دانشگاه‌ها و فضای مجازی، مشهد، دانشگاه فردوسی.
- فتحی، آذر (۱۳۹۸) روش‌ها و فنون تدریس. دانشگاه تبریز.
- قاضی زاده علمداری، حسنیه و خسروگردی، اکرم، (۱۳۹۷)، نقش کاربرد رسانه‌های سنتی و نوظهور در پیشرفت تحصیلی و تربیتی دانش‌آموزان پایه پنجم ابتدایی، اولین کنفرانس فرصت‌ها و تهدیدهای فضای مجازی و شبکه‌های اجتماعی، کرمانشاه
- قاسمی پویا، اقبال (۱۳۸۲). اقدام پژوهی. تهران: اشاره.
- [۱] کاستلز، مانوئل، ترجمه احمد علیقلیان (۱۳۸۰)؛ عصر اطلاعات، ج ۱ و ۲، تهران: طرح نو.
- کریمی، نجمه و مظفری، نازی و کریمی، شعله، (۱۳۹۹)، تأثیر فضای مجازی بر تعلیم و تربیت، اولین کنفرانس ملی پژوهش‌های کاربردی در فرایندهای تعلیم و تربیت، میناب.
- کریمی، عبدالعظیم (۱۳۸۹). آسیب‌شناسی آموزش خلاقیت. تهران: نقش‌نیزار
- کریمی، میرحمزه. سعیدی پور، بهمن. سرمدی، محمدرضا، و فرج‌اللهی، مهران، (۱۳۹۸). ارائه الگوی بهینه‌سازی زمان بندی و کاهش هزینه‌ها در سیستم آموزش مجازی (از راه دور). (رهیافتی نو در مدیریت آموزشی).
- گلستانی نیا، ندا و شهنی بیلاق، منیجه و مکتبی، غلامحسین (۱۳۹۲). بررسی رابطه خودکارآمدی تحصیلی و مشوق‌های انگیزش منفی با عملکرد تحصیلی. دانشگاه اهواز
- معین، محمد. (۱۳۴۵)، فرهنگ فارسی. تهران، انتشارات امیر کبیر، جلد ۳
- محمودی، مهدی، آدینه‌وند، عباس و عزیزپور، عزیز، (۱۳۹۸)، مزیت‌های بهره‌گیری از شبکه‌های اجتماعی مجازی در آموزش، نخستین کنفرانس ملی علوم انسانی و توسعه، شیراز، دانشگاه شیراز.
- منطقی، مرتضی (۱۳۹۱)، بررسی پدیده‌های خلاقیت در کتاب درسی دبستان، پایان‌نامه کارشناسی ارشد دانشگاه شیراز.
- مهر محمدی، محمود. و همکاران (۱۳۹۳). برنام‌نامه درسی، نظرگاه‌ها، رویکردها و چشم‌اندازها. تهران، سمت.

- نیازی، محسن (۱۳۹۰). نقش ماهواره و برنامه های ماهواره های در فرسایش هویت فردی، اجتماعی، ملی و دینی شهروندان شهر کاشان در سال ۱۳۸۹، فصلنامه مطالعات فرهنگی و ارتباطات، س ۷، ش ۲۲، صص ۱۸۲-۲۱۰
- یارمحمدیان، احمد (۱۳۸۵). بررسی ارتباط خودپنداره و عزت نفس در دانشجویان خلاق و غیر خلاق. *مجله علوم تربیتی و روانشناسی*. دانشگاه سیستان و بلوچستان. سال سوم. شهریور .
- Bansal, Sakshi. (۲۰۲۰). *Impact of the COVID- ۱۹ Pandemic on Education, Rise of Online Teaching Learning Process & Effects on Health of Kids*. Rise of Online Teaching Learning Process & Effects on Health of Kids
- Conway, Paul., Murphy, R., Rath, A., & Hall, K. (۲۰۰۹). Learning to Teach and its Implications for the Continuum of Teacher Education. Teaching Council. Duck, Llyod. (۲۰۰۷). Using Sounder Foundations to help Avoid the "Why new Teacher Cry" Phenomenon. *The Cleaving House*, ۸۱, ۲۹-۳۶.
- Chen B., Marcus J., (۲۰۱۲) Students self-presentation on Facebook: An examination of personality and self-construal factor, *Computers in Human Behavior* ۲۸, ۲۰۹۱-۲۰۹۹
- Elliott, Joan., & Ebbutt, David. (۱۹۸۶). *Case Studies in Teaching for Understanding*. uk: CambridgeCambridge Institue of Education.
- Fayne, Harriat., & Ortquist-Ahrens, L. (۲۰۰۶). Entry-year Teachers inside and aoutside of the Academy. *College Teaching*, ۵۴, ۳۲۰- ۳۲۳.
- Grosseck, Gabriela, Ramona, Bran, Laurentiu, Tiru (۲۰۱۱). Dear teacher, what should I write on my wall? A case study on academic uses of Facebook, *Procedia Social and Behavioral Sciences* ۱۵, ۱۴۲۵-۱۴۳۰
- Hepburn, L., & Beamish, W. (۲۰۱۹). Towards Implementation of Evidence-Based Practices for Classroom Management in Australia: A Review of Research. *Australian Journal of Teacher Education*, ۴۴(۲): ۸۲-۹۸ Retrieved from <https://ro.ecu.edu.au/ajte/vol44/iss2/>
- Henny , Youlia. (۲۰۲۰). Online Learning to Prevent the Spread of Pandemic Corona Virus. *English Teaching Journal*, ۱۱(۱).
- Kim, J., LaRose, R., & Peng,W.(۲۰۱۰).Loneliness as the cause and the effect of problematic internet use: The relationship between internet use and psychological well-being. *Cyber Psychology & Behavior*, ۱۲(۴), ۴۵۱-۴۵۵.
- Leu ,Elizabeth (۲۰۰۴) The Patterns and Purposes of School-based and ClusterTeacher ProfessionalDevelopment Programs, School-based and Cluster Teacher Professional Development: Working Paper #۲
- Priyanka Singh, Niranjan. (۲۰۲۰). Coronavirus Pandemic impacton Global Education:A Blessing in disguise. *Sustainable Humanosphere*, ۱۶(۲۶۸), ۶۸-۷۲.
- Redmond F. (۲۰۱۰). *Social networking sites: Evaluating and investigating their use in academic research*. Madrid: International Conference of Education, Research and Innovation.
- Wigfield, A., & Karpathian, M. (۱۹۹۱). Who am I and what can I do? Children's self-concepts and motivation in achievement situations. *Educational Psychologist*. Volume ۲۶, Issue ۳-۴, ۱۹۹۱. Williams, F. E. (۱۹۷۰). Creativity project. Macalester College Saint Paul Minnesota
- Wolfgang, Charles., & Glickman, Carl. (۱۹۸۰). *Solving Discipline Problem: Strategies for Classroom Teacher Longwood Division Colege and Professional Publication*. Internship is the link between everything in teacher training and research is a tool for thinking and improving during practice